

Hvorfor jakter folk?

Fangsten ikke det viktigste

Jegere oppgir andre sider ved jakten enn fangst som de mest verdifulle. Det viser både norske og amerikanske undersøkelser.

NATUROPPLEVELSER, sosialt samvær, å komme vekk fra hverdagen, fysisk mosjon og å lære ferdigheter, er eksempler på positive sider ved jakt som jegerne ofte nevner før betydningen av byttet.

Det er også vist at tilfredshet med de forskjellige sidene ved jakt kan være forskjellig for de forskjellige grupper av jegere, og at de kan forandre seg med alder og erfaring.

Jegertetthet

Reaksjoner på grader av tetthet av jegere er også kartlagt, og resultatene tyder på både positive og negative oppfatninger av andre jegeres nærvær. Det synes å være en grenseverdi med hensyn til hvor mange andre jegere en liker å møte daglig (ca. 20).

Det er gjort studier av hvordan tilfredshet ved enkelte sider ved jakt kan gjøre det enklere å nå fram til akseptable forvaltningstiltak.

Ett eksempel er at de som legger mest vekt på sosialt samvær, ikke lett godtar begrensninger i antall jegere i et område, men lettere godtar innskrenkninger i jaktens varighet.

Jegerens personlighet

Det finnes nesten ingen undersøkelser av jegere hvor personlighetsmålinger er foretatt. Slike studier kunne være nyttige, blant annet fordi kunnskaper om dette kan gjøre det lettere å finne fram til tiltak mot skadeskyting, et fenomen som både jegere og folk ellers ser som et stort problem.

Følelser og stemninger

Vi kunne få bedre innblikk i jaktprosessen hvis vi også målte følelsesmessige og

Samvær og samarbeid med hunden kan ha positiv betydning for jegerens helse.

Foto: KJETIL BJØRKLUND, Torpa

fysiologiske prosesser fra forberedelse til jakten, og til etter at turen er avsluttet.

Følelser og stemninger i løpet av turen kan være viktige for mentalt velbefinnende, og de kan ha kroppslige virkninger, som for eksempel styrking av immunforsvaret og bedret fysisk form. Dette kan gi redusert grad av angst og depressive tendenser.

Videre er bruk av hund vanlig i norsk jakt, og det er nå kjent at kontakt med dyr ofte kan virke positivt på psykisk og somatisk helse.

Holdninger til dyreliv og jakt

For samfunnsfaglig jaktforskning vil det videre være en viktig oppgave å kartlegge holdninger til dyreliv og jakt.

Med økende urbanisering, færre sysselatte i primærnæringene, og økt interesse for bruk av naturen til ikke-konsumerende

aktiviteter kan vi vente en økende grad av negativ innstilling til jakt.

Studier av holdninger til dyreliv og jakt i USA og i Europa gjennomgås i denne utredningen, og det foreslås å utføre holdningsstudier blant barn og unge for å avdekke utviklingstrekk og for å identifisere viktige sosialiseringprosesser.

Stoffet er hentet fra

NINA Utredning 044

Tore Bjerke

«Jegeren. En samfunnsfaglig kunnskapsoversikt.»

Menn jakter — kvinner samler mat...

ARKEOLOGISK og antropologisk forskning har vist til den store betydning jakt har hatt i menneskets evolusjon. Det er påfallende at det stort sett bare er menn som jakter, mens kvinnene samler mat nærmere bostedet.

Kvinnene sørger for det meste av maten, og mennenes jakt er ofte lite

lønnsom. Jaktutbyttet deles med andre, og jakt er således en viktig sosial faktor.

Flere aspekter

I flere teorier antydes det at jaktatferd ikke utelukkende er motivert ut fra behovet for å skaffe familien mat, men at jakt og fangst også kan ha viktige sosiale og

seksuelle aspekter. En jeger som tar store risikoer og forsøker å drepe byttedyr som han deler med andre, kan ha høyere reproduktiv suksess enn andre.

Språk, sosial struktur, samarbeid og teknologiske ferdigheter kan alt ha utviklet seg i forbindelse med jakt.

Jegerregisteret

i Norge inneholder 270 000 personer. I 1991-92 løste 166 300 personer jegeravgiftskort; 97,8 prosent av disse var menn.

Dette innebærer at ca. 10 prosent av den mannlige befolkning over 16 år løste jegeravgiftskort.

Kurs og prøver

for erfarne jegere er innført i mange land. Kurs gir opptrening i skyteferdigheter og gir kunnskap om vilt, og de antas å bringe jegerne fra et stadium med ustabil interesse for jakt til et stadium hvor jakt blir en mer varig interesse.

Sosial støtte

synes å styrke interessen for jakt; derfor har en i flere land forsøkt ordninger hvor erfarne jegere veileder yngre.

Våpeninteresse

og interesse for fangst kan være viktigst i begynnelsen for de yngste jegerne, men senere blir også andre sider ved jakten tillagt vekt.

Mange jegere utvikler seg fra å være prestasjonsorientert til å bli mer naturorientert, og endel jegere blir mer og mer spesialister; de spesialisere seg på en bestemt form for jakt som de ønsker å drive med stor grad av perfektjon.

Jegeropplæringen

bør evalueres, det bør utføres forskning der jegere følges opp i mange år etter opplæringen; dette vil gi bedre utdanning av jegere og mer innsikt i rekrutteringsprosessen.

Hvem blir interessert i jakt?

Hvis vi spør etter forklaringen på at noen blir interessert i jakt, mens andre ikke blir det, er det nødvendig å lete etter faktorer i individets utvikling og oppvekst.

IUTGANGSPUNKTET kan vi ikke ta for gitt at det er tidlig atferd som ligner mye på jakt som er den virkelige forløperen for seinere jakt. Ofte kan atferd blant unge vokse være resultatet av helt forskjellig atferd tidligere.

Mange har ment at lek hos barn har endel trekk felles med jakt hos vokse, idet lek preges av frihet, søken etter stimulering, og av innlæring av ferdigheter.

Kjønnsforskjeller hos barn

Siden det er en betydelig kjønnsforskjell i utøvelse av jakt, kan det også være viktig å ta kjønnsforskjeller hos barn i betraktning.

Barn lærer tidlig at det passer best for menn å være aktive, eventyrlyste og uavhengige, og at jenter bør være svake,

avhengige og emosjonelle. Dette avspeiler seg i en viss grad i barnas lekeaktiviteter.

Kjønnsforskjeller hos barn

Undersøkelser av hvilke ytre forhold i oppveksten som er viktige i å stimulere til jaktinteresser, viser foreldrenes, særlig fedrenes, rolle tidlig i livet, og verner blir mer betydningsfulle etter hvert.

De fleste voksne jegerne har begynt å jakte i ung alder, og jakt har oftest vært en viktig del av den lokale kulturen. Jakt vil derfor lett bli en viktig del av ens personlige og kulturelle identitet.

Noen slutter å jakte

Noen slutter å jakte til tross for at de er vokst opp i en jaktkultur, og andre begynner å jakte først som voksne, uansett oppvekstmiljø.

Det er følgelig både kontinuitet og diskontinuitet i utviklingen av jaktinteresser. Det foreslås at en kartlegger barns eksisterende bruk av natur og deltakelse i aktiviteter i Norge, og at en studerer sosialiseringprosessen bedre.

Motivene for jakt har endret seg

Studiet av jaktens historie viser at motivene for jakt har endret seg mye selv i moderne tid.

Vår tids forståelse av forholdet mellom mennesket og naturen, og synet på dyr innen religion og andre strømninger, har vært viktig for hvordan og hvorfor jakt har vært drevet.

Eiendomsforhold, makt og status har kanskje vært enda viktigere i å avgjøre hvem som har jaktet, og hvor det har vært jaktet.